

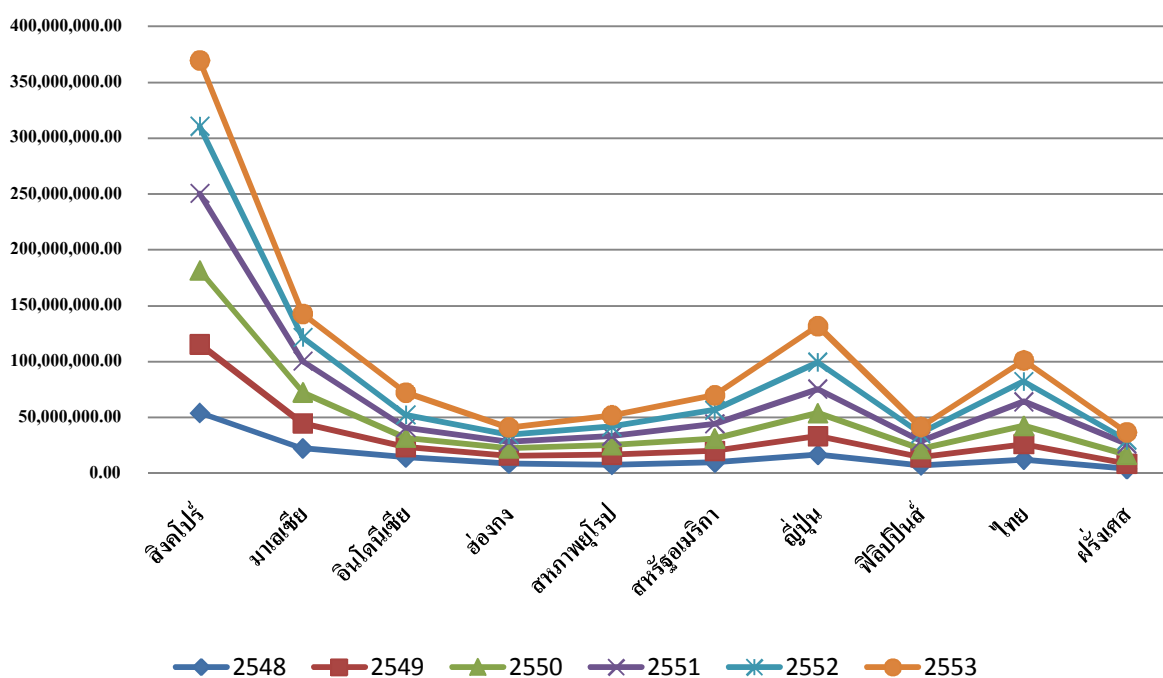
สภาวะการตลาดปลาสวยงาม

ในปัจจุบันอุตสาหกรรมการส่งออกปลาสวยงามเป็นอีกภาคธุรกิจที่มีอัตราการเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยมีมูลค่าการส่งออกหลายพันล้านบาทในแต่ละปี สร้างรายได้ให้กับประเทศอย่างมหาศาล ปลาสวยงามที่จำหน่ายในตลาดโลกร้อยละ 90 เป็นปลาน้ำจืด ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 10 เป็นปลาทะเล ซึ่งโดยเฉลี่ยแล้วร้อยละ 90 ของปลาสวยงามที่เป็นปลาน้ำจืดได้จากการเพาะพันธุ์ในฟาร์ม ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 10 เป็นการจับจากธรรมชาติ และปลาทะเลร้อยละ 99 ได้จากการจับจากทะเลและร้อยละ 1 ได้จากการเพาะพันธุ์ในฟาร์ม โดยมีข้อมูลการส่งออกทั่วโลกปี 2548-2552 มูลค่าตลาดเฉลี่ย 326 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ โดยมีประเทศสิงคโปร์เป็นผู้ส่งออกอันดับหนึ่ง มูลค่าตลาดเฉลี่ย 62 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และประเทศไทยอยู่ในอันดับ 6 มูลค่าตลาดเฉลี่ย 17 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นผู้นำเข้าสูงสุด 44 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ประเทศไทยนำเข้าเฉลี่ย 0.13 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ (Aquarium Biz Magazine, 2555) ไทยส่งออกปลาสวยงามไปสู่ประเทศต่างๆประมาณ 96 ประเทศทั่วโลก สถาบันวิจัยสัตว์น้ำสวยงามและพรรณไม้น้ำ (2549) รายงานว่ามีส่งออกปลาสวยงามประมาณ 200 ชนิดจาก 1,500 ชนิดทั่วโลก โดยจะส่งออกปลากัด (Betta) ปลากาแดง (Sharks fish) ปลาการ์ป (Koi) ปลากระดี่ (Gourami) ปลาทอง (Gold fish) ปลาปอมปาดัวร์ (Pompadour) ปลาเทวดา (Angel) ปลาบาร์บ (Barb) ปลาออสการ์ (Oscar) และปลาหมอสี (Cichlid) เป็นต้น แหล่งเพาะเลี้ยงปลาสวยงามที่สำคัญ คือ พื้นที่ในเขตราชบุรี และนครปฐม มีศักยภาพสูงในการเพาะเลี้ยงและส่งออกปลาสวยงาม เนื่องจากมีปัจจัยเอื้ออำนวยหลายอย่าง อาทิ สภาพภูมิอากาศ คุณภาพน้ำ แหล่งอาหาร แรงงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกษตรกร ผู้เพาะเลี้ยง และผู้ส่งออกปลาสวยงามมีความรู้ความสามารถสูง ซึ่งมีส่วนเสริมสร้างให้ธุรกิจการส่งออกปลาสวยงามมีการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ จังหวัดราชบุรีมีฟาร์มเพาะเลี้ยงปลาสวยงามมากที่สุดในประเทศ มีจำนวน 549 ฟาร์ม เนื้อที่เพาะเลี้ยง 1,734.24 ไร่ (โดยมีมูลค่าการผลิตเป็นมูลค่ารวมร้อยละ 90 ของประเทศ) มีชนิดปลาที่ผลิตจำนวน 12 ชนิด ได้แก่ ปลาทอง ปลาสด ปลาหางนกยูง ปลาตะเพียนทอง ปลาการ์ป ปลาหางไหม้ ปลาบอลูน ปลาหมอสี ปลากาแดง ปลาทองเครื่อง ปลากาดำ และปลาน้ำผึ้ง มีปริมาณการผลิตปลาสวยงามในปี 2551 สูงถึง 143,357,830 ตัว คิดเป็นมูลค่าสูงถึง 375,067,197 บาท (สำนักงานประมงจังหวัดราชบุรี, 2551) รองลงมา คือ นครปฐมจำนวน 369 ฟาร์ม เนื้อที่เพาะเลี้ยง 518 ไร่ ส่วนใหญ่เพาะเลี้ยง ปลากัด รองลงมาได้แก่ ปลาหางนกยูง ปลาสด ปลาทอง และปลาหมอสี ตามลำดับ (สำนักงานประมงจังหวัดนครปฐม, 2552) นอกจากนั้น มีฟาร์มเพาะเลี้ยงปลาสวยงามกระจายอยู่ตามจังหวัดอื่น ๆ ได้แก่ กรุงเทพมหานคร จำนวน 48 ฟาร์ม เนื้อที่เพาะเลี้ยง 19.68 ไร่ เป็นแหล่งเพาะเลี้ยงปลาสวยงามที่มีราคาค่อนข้างแพง เช่น ปลาปอมปาดัวร์และปลาออสการ์ นอกจากนั้น เช่น ปลากัด ปลาทอง ปลาหางนกยูงพบว่าเลี้ยงกันมากในจังหวัดปทุมธานี จำนวน 12 ฟาร์ม เนื้อที่เพาะเลี้ยง 461.06 ไร่ และ จังหวัดนนทบุรี จำนวน 9 ฟาร์ม เนื้อที่เพาะเลี้ยง 5.681 ไร่ (ดัดแปลงจากฐานข้อมูลเชิงพื้นที่ประมงน้ำจืด กรมประมง, 2551) สร้างรายได้ให้แก่เกษตรกร ผู้เพาะเลี้ยงปลาสวยงามในแต่ละปีอย่างมาก โดยมีรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยมากกว่า 170,000 บาทต่อปี (สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ, 2552)

ตารางที่ 1 มูลค่าการส่งออกปลาสดในตลาดโลกของแต่ละประเทศ ในช่วงปี 2548 – 2553

ประเทศ	ปี					
	2548	2549	2550	2551	2552	2553
สิงคโปร์	54,109,102.00	61,433,033.00	66,114,542.00	68,963,307.00	60,088,251.00	58,992,822.00
มาเลเซีย	22,461,506.00	22,384,104.00	27,731,019.00	27,890,451.00	21,222,121.00	21,179,973.00
อินโดนีเซีย	14,386,730.00	9,433,513.00	8,175,359.00	8,924,676.00	11,660,944.00	19,766,172.00
ฮ่องกง	8,852,337.00	7,071,615.00	6,630,355.00	5,915,384.00	6,375,229.00	6,357,750.00
สหภาพยุโรป	7,827,344.00	9,135,007.00	8,252,204.00	8,102,881.00	8,475,001.00	10,240,577.00
สหรัฐอเมริกา	9,793,492.00	10,303,923.00	11,224,017.00	13,255,444.00	12,139,492.00	13,221,689.00
ญี่ปุ่น	16,753,496.00	16,589,002.00	20,682,482.00	21,557,965.00	24,067,287.00	32,101,642.00
ฟิลิปปินส์	7,132,244.00	7,287,482.00	7,382,432.00	7,348,231.00	6,508,719.00	5,990,687.00
ไทย	12,502,707.00	13,707,668.00	16,439,581.00	21,558,093.00	18,224,205.00	18,722,991.00
ฝรั่งเศส	4,150,792.00	4,515,460.00	8,288,082.00	9,464,346.00	3,419,129.00	7,010,891.00

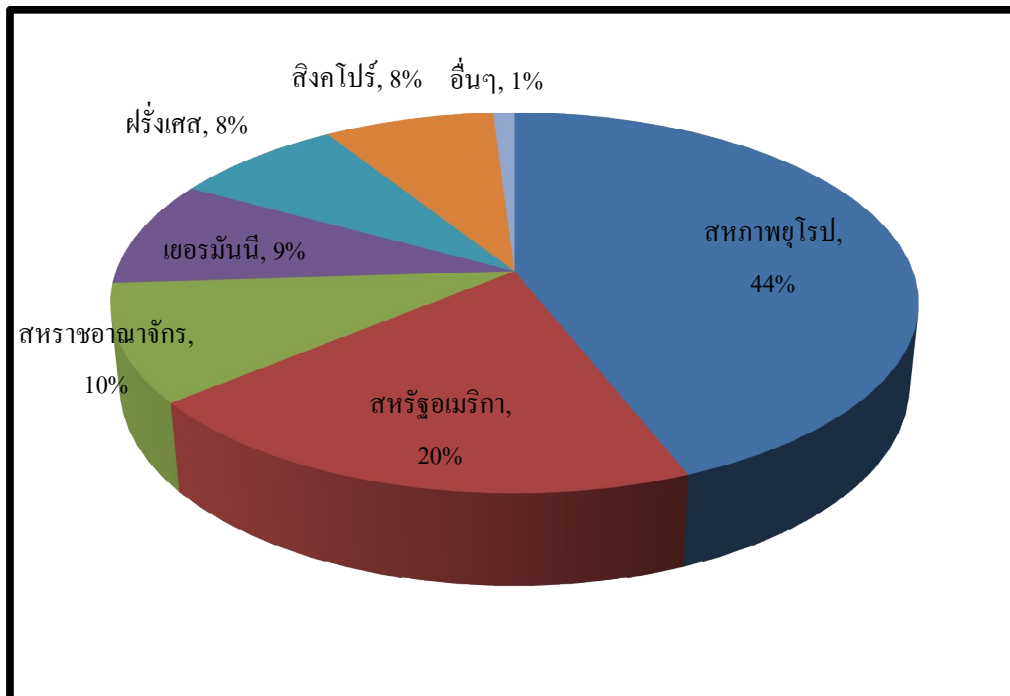
ที่มา : UNcomtrade database (2011)

ภาพที่ 1 มูลค่าการส่งออกปลาสดในตลาดโลกแต่ละประเทศ ในช่วง 2548 – 2553

ในปี พ.ศ. 2553 มูลค่าการนำเข้าปลาสดของโลกมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ตลาดนำเข้าปลาสดที่สำคัญ คือสหภาพยุโรปมีส่วนการนำเข้าในปี 2553 ประมาณร้อยละ 44 โดยในแต่ละประเทศ

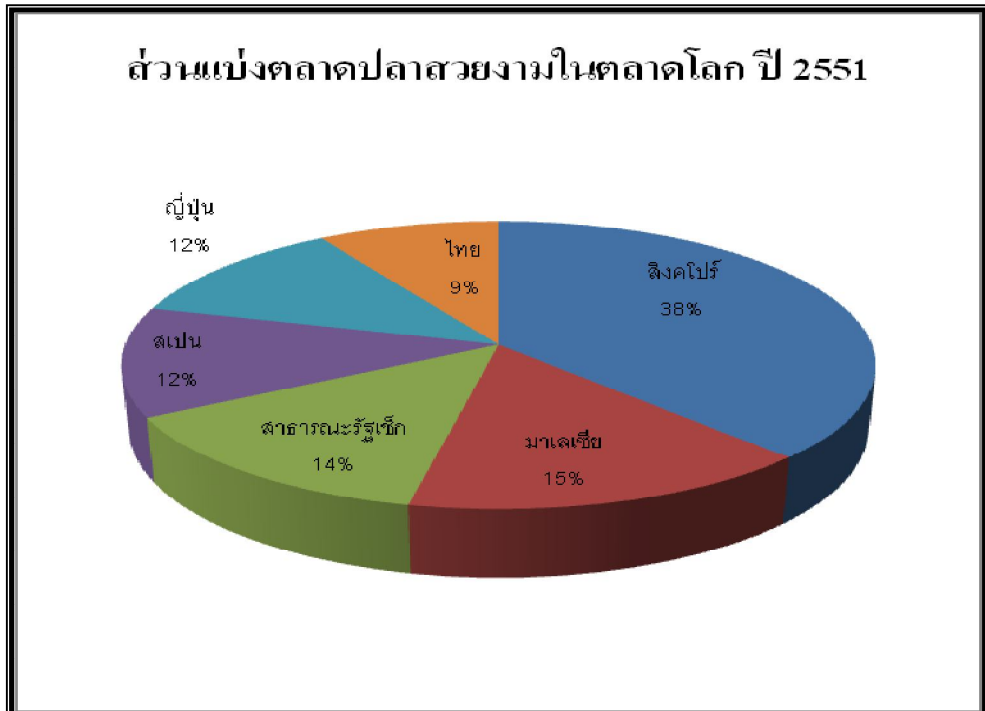
มูลค่าการนำเข้าคั้งนี้ ประเทศสหรัฐอเมริการ้อยละ 20 สหราชอาณาจักรร้อยละ 10 เยอรมันนีร้อยละ 9 และ ฝรั่งเศสร้อยละ 8 นอกจากนี้ยังมีการนำเข้าของประเทศสิงคโปร์โดยการนำเข้าของประเทศสิงคโปร์เป็นการนำเข้าเพื่อการส่งออกไปยังประเทศที่สามทำให้ประเทศสิงคโปร์เป็นศูนย์กลางการทำธุรกิจปลาสดขงาม โดยมูลค่าการนำเข้าประเทศสิงคโปร์ร้อยละ 8 ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 มูลค่าการนำเข้าปลาสดขงามในตลาดโลกของแต่ละประเทศ ปี 2553

ที่มา : UNcomtrade database (2011)

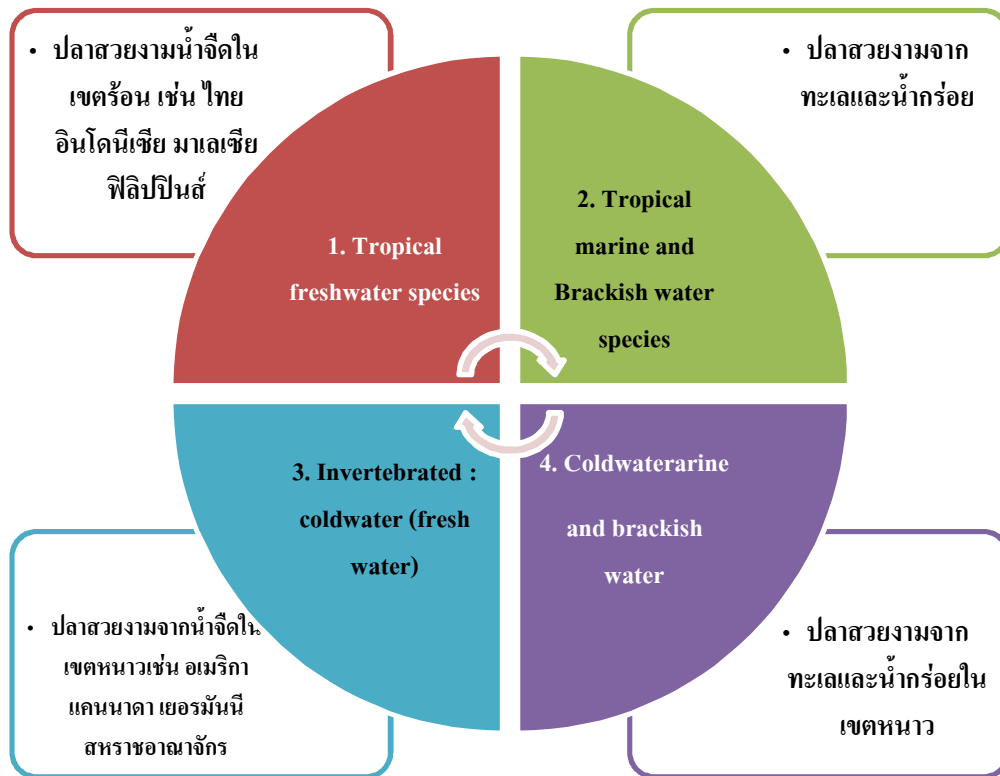
การค้าปลาสดขงามในตลาดโลกผลิตกว่าร้อยละ 50 มาจากตลาดทางทวีปเอเชีย เป็นทวีปที่เป็นผู้ส่งออกปลาสดขงามรายใหญ่ที่สุดของโลกและปลาที่ส่งออกส่วนใหญ่เป็นปลาที่สามารถเพาะพันธุ์ได้ นอกจากนั้นแหล่งน้ำในเขตป่าร้อนชื้นในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ยังเป็นต้นกำเนิดที่สำคัญของปลาสดขงามจากธรรมชาติอีกด้วย โดยประเทศสิงคโปร์เป็นผู้นำในการส่งออกปลาสดขงามของโลก โดยในปี พ.ศ. 2551 มีส่วนแบ่งตลาดการค้าปลาสดขงามร้อยละ 38 รองลงมา คือ ประเทศมาเลเซียร้อยละ 15 สาธารณรัฐเช็ก ร้อยละ 14 สเปนร้อยละ 12 ญี่ปุ่นร้อยละ 12 ส่วนไทยอยู่ในอันดับที่ 6 มีส่วนแบ่งตลาดโลกร้อยละ 7 ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 ส่วนแบ่งตลาดปลาสวยงามในตลาดโลก

ที่มา : กรมศุลกากร รวบรวมข้อมูลด้วยศูนย์วิจัยกสิกรรมไทย

ปลาสวยงามที่จำหน่ายในตลาดโลกนั้นร้อยละ 90 จะเป็นปลาสวยงามที่เป็นปลาน้ำจืด ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 10 จะเป็นปลาสวยงามที่เป็นปลาทะเล ซึ่งโดยเฉลี่ยแล้วร้อยละ 90 ของปลาสวยงามที่เป็นปลาน้ำจืดที่จำหน่ายในตลาดโลกได้จากเพาะเลี้ยงในฟาร์ม ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 10 นั้นจับจากธรรมชาติ ส่วนปลาสวยงามที่เป็นปลาทะเลร้อยละ 99 จับมาจากธรรมชาติ มีเพียงร้อยละ 1 เท่านั้นที่ได้จากการเพาะเลี้ยง ดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 ปลาสวยงามที่มีการซื้อขายกันในตลาดโลก 4 กลุ่ม